

А. В. Путінцев,*кандидат економічних наук, доцент,*
ORCID 0000-0002-4397-0408,
e-mail: putintsev1960@gmail.com,**С. І. Мала,***кандидат економічних наук, доцент,*
ORCID 0000-0001-8883-6192,*Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, м. Київ*

СУЧАСНІ АСПЕКТИ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ

Постановка проблеми. Рівень цивілізаційного розвитку людства є наслідком наукових досягнень, а наука виступає джерелом ефективного економічного зростання суспільства. В умовах впливу на економіку України контраверсійних факторів наука має значний і важливий вплив на всі аспекти суспільного життя. Сучасні умови характеризуються швидким оновленням знань про явища і процеси навколишнього світу. У такій динамічній ситуації вибір оптимальних фінансових рішень потребує дослідницьких навичок і творчого підходу.

Для того, щоб самостійно ставити та творчо розв'язувати складні фінансові проблеми, необхідно не лише володіти фундаментальними та спеціальними знаннями, сучасними інформаційними технологіями, адаптуватися до умов воєнного стану, але й знати методи, методики та методологію наукових досліджень, вміти використовувати сучасні технології, а також впроваджувати нові й прогресивні досягнення науки в практику.

В Україні найбільш гострі фінансові проблеми зосереджені у фінансовій сфері: державний борг, бюджетний дефіцит, система фінансування і державна підтримка, оподаткування, бюджетний менеджмент, управління бюджетними коштами, фінансові відносини між різними рівнями влади та оптимізація державних видатків. Все це вимагає нових підходів до проведення наукових досліджень у фінансовій сфері.

Наукові дослідження у фінансовій сфері повинні базуватися на відповідних методах та методологічному інструментарії, оскільки хаотичне використання методів може призвести до неефективних результатів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження у фінансово-економічній сфері проводяться як зарубіжними, так і вітчизняними вченими. Серед них можна виділити таких видатних дослідників, як Дж. Ст. Мілль, Дж. Н. Кейнс, Т. Хат-

чисон, М. Блауг, М. Фрідман, Дж. Ходжсон, А. Демківський, Д. Гончаренко, В. Марцин, І. Пенькова, Ю. Сурмін, Д. Стеченко, А. Філіпченко, Г. Цехмістрова та О. Чмир. Вони досліджують теоретичні аспекти, методи, методики та методології наукових досліджень в економічній сфері, зокрема у фінансовій, і визначають напрями наукових досліджень в умовах сучасної економіки.

Однак, в умовах дії контраверсійних факторів, українські науковці недостатньо уваги приділяють їх впливу на наукові дослідження у фінансовій сфері. Це зумовлює актуальність обраної проблематики. У сучасному контексті виникає потреба не лише в поглибленому аналізі існуючих методологій дослідження, але й у розробці нових підходів, які відповідатимуть сучасним викликам.

Мета статті. Метою та завданнями є дослідження теоретичних аспектів трактування понять "метод" і "методологія", які використовуються в наукових дослідженнях, а також обґрунтування сучасних методологічних підходів і інструментів для проведення досліджень у фінансовій сфері. Крім того, дослідження спрямоване на визначення напрямів удосконалення цих підходів в умовах контраверсійних змін.

Виклад основного матеріалу. Основою науки є збір, оновлення, систематизація, критичний аналіз фактів, а також синтез нових знань і узагальнень, які описують природні або суспільні явища та дозволяють встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між ними і прогнозувати їх розвиток. Методи – це організація прийомів і способів діяльності, що допомагають досліднику досягати певних цілей.

Вибір методів залежить від характеру і змісту проблеми, термінів і ресурсів, виділених на її дослідження, а також кількості та якості доступної інформації. Методи наукового дослідження представляють собою сукупність прийомів для встановлення відповідних параметрів, структури, інших характер-

них ознак і відмінностей досліджуваних об'єктів. Кожен метод включає способи дослідження феноменів, систематизацію, коригування нових і раніше отриманих знань. Важливою складовою наукового методу є вимога об'єктивності, яка виключає суб'єктивне тлумачення результатів. Тому під час проведення наукових досліджень не повинні прийматися необгрунтовані твердження, навіть якщо їх висловлюють відомі науковці.

Як і будь-яка інша наука, фінансова наука використовує певні методи для дослідження закономірностей і встановлення законів. Основні типи методів формувалися поступово протягом історичного розвитку економічної думки. Суть цих методів наукових досліджень полягає в сукупності канонів, що спрямовують процес отримання наукових знань на основі спостереження, експерименту, обгрунтування та розробки теорій.

Поняття методу нерозривно пов'язане з поняттям методології. Методологія не представляє собою просту суму окремих методів, а складну діалектичну систему, що включає різноманітні способи, прийоми, принципи на різних рівнях та в різних сферах діяльності. Змістовне розуміння методології полягає в тому, що вона служить як інструмент для пошуку нових знань у предметній області дослідження. Будь-яка теоретична система знань має сенс лише тоді, коли вона не лише описує та пояснює предметну область, але й допомагає в пошуку нового знання. Методологія визначає, наскільки зібрані факти можуть служити джерелом надійного знання. Для більшості вчених, методологія науки – це вчення про науковий метод пізнання або система наукових принципів, на основі яких вибираються методи дослідження з урахуванням специфіки об'єкта. Однак існує й інший, більш вузький погляд на методологію науки, коли вона розглядається як теоретична основа для специфічних методів наукового пізнання.

На нашу думку, методологія дослідження – це усвідомлення та грамотне ставлення до досліджень, пов'язаних з виконанням студентських досліджень (курсова, бакалаврська робота); найбільш широке і загальне знання про зміст, напрями і способи діяльності, у тому числі й у навчально-дослідній роботі.

Розрізняють чотири структурні рівні методології:

- фундаментальна, загальнонаукова або філософська методологія;
- загальнонаукова методологія, яка визначає конкретно наукові принципи тієї чи іншої наукової галузі;
- конкретно наукова методологія або часткова методологія;
- методи й техніка дослідження, що застосовуються для вирішення спеціальних дослідницьких завдань у межах певної науки [2].

Їх особливості розглянемо детальніше.

Філософська або фундаментальна методологія є найвищим рівнем наукової методології. Вона визначає загальну стратегію процесу пізнання і нині виступає у формі діалектики. Як всезагальний метод пізнання природи, суспільства і мислення в єдності з логікою і теорією пізнання, діалектика дає змогу обгрунтувати причинно-наслідкові зв'язки, здійснювати диференціацію й інтеграцію наукових знань, з'ясовувати постійну суперечність між суттю і явищем, змістом і формою.

Філософська методологія виконує дві функції: з'ясовує загальний зміст наукової діяльності та вирішує завдання вдосконалення й оптимізації наукової діяльності. На цій підставі філософську методологію ще називають загальнонауковою методологією і виділяють в ній два рівні пізнання: теоретичний та емпіричний. Теоретичний рівень пізнання означає спосіб висунення та розвитку гіпотез і теорій, формулювання законів і виведення з них логічних наслідків, зіставлення різних гіпотез і теорій тощо. Емпіричний рівень методології означає різноманітні способи спостереження та дослідження конкретних явищ, здійснення експериментів, а також способи групування й опису результатів та їх впровадження у практичну діяльність людей.

Загальнонауковими методами досліджень стали такі принципи діалектики, як аналіз і синтез, індукція та дедукція, аналогія і моделювання, абстрагування і конкретизація, системний аналіз і синтез тощо.

Загальнонаукова методологія використовується в усіх науках, спираючись на історичний та термінологічний принципи, системний і функціональний підхід, пізнавальний або когнітивний принцип, метод моделювання тощо. В економічних дослідженнях історичне стало способом дослідження економічних явищ і процесів та різного рівня економічних систем в історичній послідовності.

Фінансово-економічні дослідження дозволяють виконати важливе завдання – виявити загальні елементи та ознаки для всіх систем, закономірності розвитку, а також спостерігати відмінності між ними. Відображення об'єктивного світу у свідомості людей формує два рівні пізнання та два методи: теоретичний і емпіричний. Теоретичний метод пізнання забезпечує висунення та розвиток наукових гіпотез і теорій, формування законів і виведення з них логічних наслідків. Емпіричний метод діє у формі спостережень і дослідження конкретних явищ, проведення експериментів, а також групування, класифікацію та опис результатів дослідження та впровадження їх у практичну діяльність людей.

Серед методів, які використовуються на теоретичному рівні досліджень, слід виділити: аналіз і синтез; індукцію і дедукцію; абстрагування; узагальнення; аналогію; формалізацію; ідеалізацію; інтерпретацію. Одним із найважливіших методів досліджень на теоретичному рівні є метод наукової

абстракції. Цей метод полягає у виділенні найбільш суттєвих аспектів процесу, що вивчається, абстрагуючись від усього другорядного та випадкового. Спочатку дається загальна характеристика явища, визначаються його внутрішні суперечності, а потім розглядаються конкретні прояви цього явища.

Абстрактне мислення з його діалектичними методами охоплює також інші методи пізнання, такі як аналіз і синтез. У процесі аналізу предмет дослідження розчленовується, мислення рухається від видимого, конкретного до абстрактного. У процесі синтезу економічне явище досліджується у взаємозв'язку та взаємодії його складових частин. Аналіз допомагає розкрити суттєве в явищі, тоді як синтез завершує розкриття сутності, демонструючи, в яких формах це притаманне економічній дійсності. Отже, аналіз і синтез є двома взаємопов'язаними методами наукового пізнання, які сприяють виявленню причинно-наслідкових зв'язків окремих явищ.

Серед теоретичних методів виділяють метод сходження від абстрактного до конкретного. Цей метод передбачає рух теоретичної думки до повнішого, всебічного та цілісного відтворення об'єкта. Процес пізнання розбивається на два відносно самостійні етапи. Перший етап полягає у переході від конкретного в реальній дійсності до його абстрактних визначень, розчленовуючи об'єкт та описуючи його за допомогою понять, суджень і визначень. Другий етап полягає у просуванні думки від абстрактних визначень об'єкта до всебічного, багатогранного знання про об'єкт, тобто від абстрактного в пізнанні до конкретного. Ці етапи тісно пов'язані і не можуть існувати ізольовано один від одного. Таким чином, цей метод є принципом наукового дослідження, за яким мислення рухається від конкретного в реальній дійсності до абстрактного в пізнанні і далі — до конкретного в знанні. Отримання конкретних знань — це ціль, що визначає спосіб дії дослідника, тому метод сходження від абстрактного до конкретного широко застосовується у пізнанні, в побудові наукових теорій і концепцій, включаючи фінансові науки та інші види науково-дослідної роботи в цій галузі. Це дозволяє зробити висновок, що теоретичні методи мають дві нерозривно пов'язані між собою сторони: вони є ідеальними схемами реальних експериментів і одночасно служать системним зображенням предмета дослідження, виражаючи сутнісні зв'язки досліджуваної реальності.

Серед емпіричних методів важливе місце займає спостереження, яке полягає у систематичному, цілеспрямованому, об'єктивному вивченні об'єкта дослідження в природних умовах або в умовах наукового експерименту для отримання первинних даних як сукупності емпіричних тверджень. Основною проблемою при використанні цього методу є забезпечення об'єктивності та достовірності необхідної інформації. Результатом спостереження є опис — фіксація емпіричної інформації про об'єкт дослі-

дження за допомогою мовних засобів (схеми, графіки, таблиці, рисунки тощо).

Важливою складовою цього методу є порівняння, яке включає встановлення подібностей або відмінностей предметів та явищ дійсності, а також знаходження спільних властивостей для декількох об'єктів. Цей метод дозволяє виявляти кількісні та якісні характеристики досліджуваного об'єкта, класифікувати, впорядковувати та оцінювати зміст явищ і процесів.

Іншим важливим емпіричним методом є вимірювання, яке передбачає визначення числового значення певної величини за допомогою одиниць виміру та системи фіксації кількісних характеристик об'єкта дослідження. Результати вимірювань виражаються числами, що дає можливість проводити їх статистичну та математичну обробку.

Складовою емпіричного методу є експеримент, який базується на активному та цілеспрямованому впливі на об'єкт дослідження шляхом створення контрольованих і керованих штучних умов або використання природних умов для виявлення відповідних властивостей і зв'язків. Експерименти поділяються на природні та розумові. Природні експерименти можуть бути:

1. *Натуральними*, де об'єкт дослідження перебуває в природних умовах, які можна змінювати за бажанням експериментатора.
2. *Модельними*, де об'єкт дослідження замінюється його моделлю.
3. *Соціальними*, спрямованими на вивчення суспільних явищ.

Розумові експерименти — це система процедур, що виконуються з ідеалізованими об'єктами. Їх розглядають як теоретичну модель реальних експериментальних ситуацій, де дослідник працює з концептуальними аналогами реальних об'єктів.

В економічних дослідженнях широко використовується соціально-економічний експеримент, який є не тільки засобом пізнання реальної дійсності, але й інструментом, що враховує вплив конкретного суб'єкта. Однак соціально-економічний експеримент як метод пізнання не може претендувати на універсальність: дискусії про характер соціально-економічного експерименту, навіть якщо він реалізується на локальних територіях (наприклад, проблеми розвитку окремого регіону держави, державного бюджету для окремо взятого регіону, програмування розвитку окремих галузей економіки, соціальний захист населення тощо), не можуть бути вільними від впливу моральних, ідеологічних чи політичних факторів. Ціннісні судження про результативність соціально-економічного експерименту не можуть бути відокремлені від об'єктивного фінансово-економічного дослідження. Вони неминуче переплітаються з розвитком продуктивних сил держави, накопиченням знань та набуттям навичок і знань з аналізу економічних явищ і їх взаємозв'яз-

ків за допомогою сучасних інформаційних технологій. Роль соціально-економічного експерименту у фінансово-економічній теорії зростає.

Методологія фінансової сфери передбачає широке застосування описово-статистичного методу. Широке застосування цього методу є необхідним як з огляду оцінювання минулих, так і прогнозування майбутніх подій, а також обмеженість необхідної інформації для дослідження. В економічному та фінансовому аналізі даних використовуються два основні статистичні методи: описову статистику, яка узагальнює дані з вибірки із застосуванням статистичних індексів, як от: середнє значення та стандартне відхилення, та індуктивну статистику, яка робить висновки з даних, що піддаються випадковій мінливості (наприклад, похибкам спостережень, варіюванню вибірки). І тому рішення у сфері фінансово-кредитних відносин (а також в економічній сфері загалом) приймаються на основі статистичних інформаційних потоків, які доступні у визначений момент часу. Вся описова інформація не може бути доступною, а економічні суб'єкти завжди приймають свої рішення в умовах часткової інформації, яка ґрунтується на припущеннях стосовно того, як можуть вести себе інші економічні суб'єкти у конкретній ситуації.

У наукових економічних дослідженнях використання спеціальних методів є важливою складовою. Ці методи включають: збір та узагальнення необхідної інформації про об'єкт дослідження; економічний і фінансовий аналіз; стратегічне прогнозування; моделювання; програмно-цільовий метод та системний підхід.

У наукових дослідженнях ефективно використовуються методи економічного аналізу, які дозволяють виявити невикористані можливості для покращення показників діяльності окремих галузей, об'єднань, підприємств. Результати цих досліджень використовуються для стратегічного прогнозування і середньострокового планування економічних процесів у фінансовій сфері, а також для розробки цільових програм, висновків і рекомендацій для подальшого ефективного розвитку всіх галузей національної економіки. Також у наукових дослідженнях використовуються методи фінансового аналізу, які дають можливість на основі даних фінансової звітності визначати фінансовий стан об'єкта дослідження, його прибутковість, рентабельність, податкову спроможність, кредитоспроможність, ліквідність з метою запобігання банкрутства суб'єктів господарювання, загроз і ризиків у їхньому розвитку.

Сучасні наукові дослідження широко використовують метод моделювання, який передбачає створення образу або плану досліджуваного об'єкта. У фінансовій сфері особливу вагу мають знакові фінансові моделі, які є засобом фіксації знань і інформації про розвиток бюджетної системи.

Оскільки Україна в лютому 2022 року зазнала військової агресії з боку російської федерації, що

безпосередньо вплинуло на розвиток економіки, фінансів та наукову діяльність. Вплив військового стану на розвиток економіки та науки України може бути значним і має багато аспектів. Зокрема, економічний аспект може бути таким:

– збитки для економіки: військовий стан може призвести до значних економічних збитків через зниження інвестицій, зупинку виробництва та збоїв у постачанні товарів і послуг;

– зменшення інвестицій: небезпека війни може змусити інвесторів утриматися від вкладання грошей в економіку країни, що призведе до зменшення виробництва і зростання безробіття;

– зменшення експорту та імпорту: військовий конфлікт може призвести до обмеження міжнародної торгівлі, що негативно вплине на експорт і імпорт України, порушуючи ланцюжки постачання та призводячи до зростання цін на товари;

– фінансова нестабільність: війна може призвести до фінансової нестабільності, зростання державного боргу та зменшення кредитної активності банків.

Вплив воєнного стану та військових дій на наукову діяльність в Україні може бути таким:

– зменшення фінансування науки: умови військового конфлікту можуть призвести до зменшення фінансування наукових досліджень і розвитку, оскільки державні кошти можуть бути перенаправлені на потреби армії та безпеки;

– втрата талантів: небезпека війни може змусити вчених та інтелектуалів шукати можливості для виїзду за кордон або переорієнтувати свою діяльність на потреби оборони, що може призвести до втрати ключових талантів у сфері науки;

– зменшення міжнародного співробітництва: військовий конфлікт може призвести до зменшення міжнародного співробітництва в науковій сфері через обмеження обміну даними, персоналом та ресурсами.

Отже, військовий стан може мати серйозний негативний вплив на економіку та науку України, що може призвести до загального спаду розвитку країни. Тому в даних умовах потрібно використовувати такі методи і способи дослідження, які були б не дороговартісними (в умовах браку фінансування) і доступними в користуванні дослідниками. Тому все частіше у даних умовах використовується штучний інтелект.

Використання штучного інтелекту (ШІ) для економічних досліджень відкриває широкі можливості для покращення аналізу, прогнозування та прийняття рішень у галузі економіки, фінансів. ШІ може ефективно обробляти великі обсяги даних і виявляти складні взаємозв'язки та закономірності, які можуть залишатися непоміченими для людського аналізу.

Одним з ключових напрямків використання ШІ в економічних дослідженнях є аналіз великих даних (Big Data). ШІ може ефективно використовувати

алгоритми машинного навчання для виявлення тенденцій, класифікації даних, прогнозування майбутніх подій та ризиків. Наприклад, за допомогою алгоритмів класифікації можна визначити фактори, що впливають на підвищення або зниження прибутковості підприємства.

Іншим важливим аспектом є автоматизація процесів прийняття рішень на основі аналізу даних. ШІ може створювати прогностичні моделі, які допомагають підприємствам приймати ефективні рішення щодо інвестицій, управління запасами, ціноутворення та стратегічне планування.

Крім того, використання ШІ дозволяє автоматизувати рутинні процеси, що звільняє час для аналізу та стратегічного мислення. Наприклад, автоматизовані системи можуть здійснювати моніторинг ринків, аналізувати фінансові звіти та прогнозувати тенденції на основі новин та соціальних медіа.

Таким чином, використання штучного інтелекту в економічних дослідженнях відкриває нові можливості для отримання цінної інформації, оптимізації прийняття рішень та підвищення продуктивності в галузі економіки.

У контексті сучасних викликів важливим завданням для наукової спільноти стає перегляд тих завдань, що виникають перед світовою економікою. Дискусії про майбутні перспективи розвитку мають відбуватися в контексті теоретичного обґрунтування створення ефективних механізмів регулювання. Адаптація цих механізмів на всіх рівнях має

забезпечити передумови для подальшого мінімізування ризиків порушення стабільності світової економіки.

Висновки. Наукові дослідження в галузі фінансів зорієнтовані на знаходження оптимальних шляхів їх реалізації. Розв'язуючи фінансові проблеми, наука не обмежується лише аналізом економічних законів та категорій, але також вивчає їх кількісні відносини та інтеграцію в світову економіку. Тому, щоб комплексно розглянути багатопланові фінансові проблеми, що впливають на них внутрішні та зовнішні фактори і відрізняються різноманітністю умов економічного розвитку, науковці використовують системний підхід у дослідженні. Суть цього підходу відображається у сукупності формальних і змістовних визначень, які дозволяють охарактеризувати найважливіші властивості. Необхідність такої концепції методології системності обумовлена тим, що в кожній системі, зокрема й у фінансовій, зміни викликають послідовну реакцію. Виникнення змін у фінансовій сфері призводить до виникнення проблем, і наукова спільнота повинна отримувати інформацію про ці зміни, аналізувати їх, виявляти проблемні ситуації та оцінювати їх загрозовість для суб'єктів господарювання. В умовах впливу контраверсійних факторів на економіку України наукові дослідження у фінансовій сфері повинні спрямовуватися на використання нових сучасних методів та методологічного інструментарію з метою забезпечення їх економічної ефективності.

Література

1. Блауг М. Економічна теорія в ретроспективі / пер. з англ. І. Дзюби. Київ: Видво Соломії Павличко "Основи", 2001. 670 с.
2. Демківський А. В., Безус П. І. Основи методології наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Академія муніципального управління, 2012. 276 с.
3. Дослідження операцій в економіці: підручник / за ред. І. К. Федоренко, О. І. Черняка. Київ: Знання, 2007. 558 с. (Вища освіта XXI століття).
4. Ульяновченко О. В. Дослідження операцій в економіці: підручник для студентів вузів. Харків: Гриф, 2002. 580 с.
5. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація): навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. А. А. Мазаракі. 2-ге вид., доп. Київ: Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2011. 296 с.
6. Корягін М. В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2013. 242 с.
7. Мітіліно М. І. Основи фінансової науки. Київ: Держ. вид-во України, 1929. 395 с.
8. Сурмин Ю. П. Теория систем и системный анализ: учеб. пособ. Киев: МАУП, 2003. 368 с.
9. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: посібник. Київ: Академвидав, 2004. 208 с.
10. Український уряд схвалив концепцію використання штучного інтелекту в стратегічних галузях економіки. URL: <http://www.ms.detector.media>.

References

1. Blauh, M. (2001). *Ekonomiczna teoriia v retrospektyvi* [Economic theory in retrospective]. Kyiv, Solomiia Pavlychko Publishing House "Osnovy" [in Ukrainian].
2. Demkivskyi, A. V., Bezus, P. I. (2012). *Osnovy metodolohii naukovykh doslidzhen* [Fundamentals of scientific research methodology]. Kyiv, Academy of Municipal Administration. 276 p. [in Ukrainian].
3. Fedorenko, I. K., Cherniak, O. I. (Eds.). (2007). *Doslidzhennia operatsii v ekonomitsi* [Research of operations in economics]. Kyiv, Znannia [in Ukrainian].
4. Ulianchenko, O. V. (2002). *Doslidzhennia operatsii v ekonomitsi* [Research of operations in economics]. Kharkiv, Grif [in Ukrainian].
5. Mazaraki, A. A. (Ed.). (2011). *Ekonomiczni doslidzhennia (metodolohiia, instrumentarii, orhanizatsiia, aprobatsiia)* [Economic research (methodology, tools, organization, testing)], Kyiv, KNTEU [in Ukrainian].
6. Koriahin, M. V. (2013). *Osnovy naukovykh doslidzhen* [Fundamentals of scientific research]. Lviv, Commercial Academy Publishing House [in Ukrainian].
7. Mitilino, M. I. (1929). *Osnovy finansovoi nauky* [Fundamentals of financial science]. Kyiv, State Publishing House of Ukraine [in Ukrainian].

8. Surmin, Yu. P. (2003). Teoriya sistem i sistemnyy analiz [Systems theory and system analysis]. Kyiv, MAUP [in Russian].

9. Filipenko, A. S. (2004). Osnovy naukovykh doslidzhen. Konspekt lektsii [Fundamentals of scientific research. Synopsis of lectures]. Kyiv, Academvydav [in Ukrainian].

10. Ukrainskyi uriad skhvalyv kontseptsiiu vykorystannia shtuchoho intelektu v stratehichnykh haluziakh ekonomiky [The Ukrainian government approved the concept of using artificial intelligence in strategic sectors of the economy]. Retrieved from <http://www.ms.detector.media> [in Ukrainian].

Путінцев А. В., Мала С. І. Сучасні аспекти методології наукових досліджень у фінансовій сфері

У статті аналізуються теоретичні і практичні аспекти понять "метод" та "методологія" наукових досліджень у фінансовій сфері. У дослідженні проаналізовано загальні та спеціальні методи наукових досліджень, що широко застосовуються при побудові наукових теорій і концепцій у фінансовій науці та практиці. Вплив військового стану на розвиток науки та фінансової сфери економіки України є значним і має багато аспектів. У статті розглядається концепція методології системного підходу до наукових досліджень, що дозволяє комплексно вирішувати фінансові проблеми в умовах впливу контраверсійних факторів.

Ключові слова: методологія, дослідження, фінанси, наука, методи.

Putintsev A., Mala S. Modern Aspects of the Methodology of Scientific Research in the Financial Sphere

The article analyzes the theoretical and practical aspects of the concepts of "method" and "methodology" of scientific research in the financial sphere. The study analyzed general and special methods of scientific research that are widely used in the construction of scientific theories and concepts in financial science and practice. The influence of the martial law on the development of science and the financial sphere of the economy of Ukraine is significant and has many aspects. The article examines the concept of the methodology of a systematic approach to scientific research, which allows comprehensively solving financial problems under the influence of controversial factors.

Keywords: methodology, research, finance, science, methods.

Стаття надійшла до редакції 29.02.2024